

Poslankyne a poslanci Národnej rady Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1
Slovenská republika

**Výzva LGBTI ľuďí, ľudskoprávných organizácií a odborníčk/kov
Národnej rade Slovenskej republiky: Vážte slová aj hlasy, ide nám o život!**

25. októbra 2021

Vážené poslankyne a poslanci NR SR,

My, dolupodpísané organizácie a iniciatívy pracujúce s LGBTI ľuďmi v oblasti ochrany ich ľudských práv, odborníčky a odborníci, Vás vyzývame, aby ste s opatrnosťou a urgenciou zvážili, aké dôsledky na ľudské práva a životy jednotlivých ľudí majú **návrhy zákonov namierené proti LGBTI ľuďom a komunitám**, o ktorých budete počas prebiehajúcej 48. schôdze hlasovať v pléne NR SR. Vo svetle piatich predložených návrhov sa pridávame k [vyhláseniu Združenia rodičov, starých rodičov a priateľov LGBTI+ ľudí](#), ktoré veľmi trefne konštatuje, že spomínané návrhy zákonov sú „**priamym ohrozením duševného zdravia a kvality života veľkého množstva mladých ľudí**,” a „ich priamym dôsledkom by bolo **predovšetkým ľudské nešťastie a zreteľné zväčšovanie predsudkov v našej spoločnosti, ako aj narastanie nenávisťi a strachu zo všetkého, čo je odlišné a neznáme.**“

Dovoľujeme si Vás upozorniť, že v týchto návrhoch sa odráža neznalosť predkladateľov a ich vedomé ignorovanie problematiky ľudských práv LGBTI ľudí, ako aj toho, aké reálne dôsledky by takéto zákony mali na ich životy. V prípade návrhov, ktoré takmer navlas kopírujú zákony nedávno schválené vládou Viktora Orbána v Maďarsku, ide o **zásadné porušovanie základných ľudských práv**, proti ktorému sa postavil aj Európsky parlament a ktoré vyvolalo formálne kroky štruktúr EÚ voči Maďarsku.

Zakázať vzdelávanie detí a mládeže o sexuálnej orientácii a rodovej identite by vo výsledku posilnilo neznalosť a neznášanlivosť voči ľuďom, ktorí sa identifikujú ako LGBTI. Už dnes v školách na Slovensku neexistuje vo vzdelávacom procese priestor na vzdelávanie o sexuálnej orientácii či rodovej identite. Schválenie takéhoto zákona by malo devastačné dôsledky obzvlášť pre mladých LGBTI ľudí, na ich prijatie v rodine, komunita a spoločnosti, čo by mohlo vážne poškodiť ich duševné zdravie a takisto viesť k zvýšenému počtu a zhoršeniu verbálnych i fyzických útokov ich okolia. **Obávame sa preto o bezpečnosť a životy LGBTI mládeže.**

Keďže na Slovensku nemáme k dispozícii komplexné dáta, [na základe svetových výskumov](#) predpokladáme, že [viac ako polovica LGBTI ľudí zažíva depresie a úzkosti](#), na čom má obrovský podiel práve nedostatok ich prijatia v spoločnosti, podporený politikami namierenými proti ich identite i samotnej existencii. V tejto oblasti je preto naopak **potrebné zaviesť sexuálnu výchovu v školách v takej forme, ktorá bude inkluzívna** voči ľuďom každej sexuálnej orientácie a bez ohľadu na ich rodovú identitu,

ako je to aj v ďalších krajinách Európskej únie, ako sú Írsko, Španielsko, Malta či mnohé ďalšie.

V prípade, že by došlo k schváleniu povinnosti sociálnoprávnej ochrany detí zakročiť proti rodičom, ktorý nedodržiavajú „právo dieťaťa na rodovú identitu v súlade s pohlavím určeným pri narodení“, ako cieľi jeden z návrhov zákonov, následky pre LGBTI mládež a ich rodiny by boli zničujúce. **Rodiny s LGBTI deťmi by boli prenasledované štátom, udávané ľuďmi zo svojho okolia**, ale najmä by sa rodičia ocitli pred absurdnou dilemou, ako prijať svoje deti a pomôcť im žiť v súlade s ich rodovou identitou, ak nechcú zároveň porušovať zákon.

Svetové výskumy dokazujú, že [absolútna väčšina transrodových ľudí niekedy v živote zvažovala alebo sa pokúsila o samovraždu](#). Niet pochýb o tom, že za touto smutnou štatistikou stojí práve nedostatok akceptácie, ale aj spravodlivých politík, ktoré by im umožňovali dôstojnú právnu i medicínsku tranzíciu. Najzraniteľnejšie sú pritom práve transrodové deti a mládež, ktoré to majú na Slovensku už teraz veľmi ťažké.

Zákaz právnej tranzície transrodových ľudí by výrazne zhoršil ich situáciu, ktorá je už dnes na Slovensku tragická. Proces tranzície je na Slovensku možný už viac ako 40 rokov. K umožneniu tranzície dospeli odborníčky a odborníci ako k jedinému možnému riešeniu nesúladu rodovej identity človeka s pohlavím, ktoré mu bolo pripísané pri narodení. **Tranzícia pomáha transrodovým ľuďom žiť kvalitný život a napomáha ich zaradeniu do spoločnosti či do pracovného procesu.** Návrh zákazu právnej tranzície je tak popretím nielen základných ľudských práv, ale aj dlhodobého vedeckého konsenzu v odbornej obci, ignorovaním stanovísk medzinárodných inštitúcií a v konečnom dôsledku i Ústavy SR.

Aktuálne je právna tranzícia na Slovensku podmienená medicínskou tranzíciou, ktorá je zdĺhavým procesom sprevádzaným nedostatkom prístupu k dôstojnej a odbornej zdravotnej starostlivosti, a navyše zahŕňa podmienku nútenej kastrácie/sterilizácie. Transrodoví ľudia teda už dnes čelia hrubému porušovaniu ich základných ľudských práv a invazívnym zákrokom do ich telesnej integrity, ktoré sú nevyžiadané a ignorujú ich informovaný súhlas. Dochádza de facto k fyzickému a psychickému týraniu transrodových ľudí, čo je v rozpore s medzinárodným právom, ako aj s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO). Navyše práve WHO, ako aj inštitúcie Európskej únie (EP a EK), opakovane vyzývajú Slovenskú republiku na zastavenie týchto praktík. V neposlednom rade aj [Kancelária verejnej ochrankyne práv vo svojich správach](#) za roky 2018 a 2019 konštatuje, že zaužívaná prax nútených sterilizácií nie je v súlade s požiadavkou rešpektovania ľudskej slobody a práva na súkromný život a je v rozpore s článkami 3 a 8 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd](#). Upozorňujeme tiež na to, že **schválenie zákazu právnej tranzície by zastihlo mnohých transrodových ľudí v procese tranzície a znemožnilo by im ho dokončiť, čo by malo vážne dôsledky na ich duševné zdravie.**

Zákaz právnej tranzície by zároveň vystavil transrodových ľudí dennodennej diskriminácii a nenávisťným prejavom, ako aj fyzickým či psychickým útokom okolia pre ich inakosť. Je naopak potrebné, aby sa Slovensko zaradilo medzi vyspelé demokratické krajiny, kde sú základné ľudské práva transrodových ľudí dodržiavané a napĺňané, v súlade s postupujúcimi vedeckými poznatkami a scitlivosťou spoločnosti. **Urgentne treba v našej krajine odstraňovať nedôstojné požiadavky na právnu a medicínsku tranzíciu** a vyhnúť sa legislatívnym zmenám, ktoré by boli v rozpore s medzinárodnou

právnou zásadou zákazu retrogresie, zakazujúcou štátom prijímať opatrenia, ktoré by zúžili rozsah už garantovaných práv.

V neposlednom rade **by zákon vylučujúci rodičovstvo párov rovnakého pohlavia** – prostredníctvom definície toho, kto je rodina, a následným zavedením ochrany detí spojenej s touto definíciou – **viedol k prenasledovaniu a ilegalizovaniu mnohých funkčných rodín**. Rodiny párov rovnakého pohlavia na Slovensku existujú, z často citovaného prieskumu SAV vieme, že sú tu pravdepodobne tisíce detí vychovávaných párami rovnakého pohlavia. Tieto rodiny nie sú štátom uznané, ani nepožívajú žiadnu ochranu, aká prislúcha iným rodinám. Týka sa to mnohých oblastí života vrátane zdravotnej starostlivosti, sociálnej ochrany a podpory, ako aj právnej ochrany detí v ich rodinách. Je nevyhnutné, aby sa aj v tejto oblasti prijímali politiky, ktoré budú situáciu „dúhových rodín“ zlepšovať a zrovnoprávnia ich.

Na Slovensku v súčasnosti fungujú dve poradne venujúce sa LGBTI ľuďom a ich blízkym – inPoradňa a PRIZMA. Sú to práve ich skúsenosti s prácou s LGBTI ľuďmi, ktoré ukazujú, že LGBTI ľudia na Slovensku spolu s ich rodinami neustále čelia nerovnému zaobchádzaniu zo strany štátu (čo vytvára veľký tlak na ich duševné zdravie a spôsobuje im problémy v každodennom živote) i vylúčeniu v zamestnaní a v školských prostrediach. Navyše sú vystavení tzv. menšinovému stresu, ku ktorému prispievajú aj spomínané návrhy zákonov aktuálne predložené v NR SR.

Apelujeme preto na Vás, vážené poslankyne a poslanci NR SR, aby ste pristupovali k právam a životom LGBTI ľudí citlivo a zodpovedne na základne medzinárodne prijatých odborných a ľudskoprávných štandardov. Zároveň **Vás vyzývame, aby ste v žiadnom prípade v hlasovaní nevyjadrili podporu aktuálnym návrhom zákonov v NR SR namiereným proti LGBTI ľuďom a komunitám**. V prípade, že potrebujete viac informácií či spoznať osobné skúsenosti zo životov LGBTI ľudí, rodín a komunit, neváhajte sa, prosím, na nás obrátiť a osloviť nás i na spoluprácu pri tvorbe zákonov, ktoré by prístup LGBTI ľudí k základným ľudským právam zlepšovali.

S úctou,

Saplinq, o. z.

PRIDE Košice

PRIZMA – komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí

Amnesty International Slovensko

Združenie rodičov, starých rodičov a priateľov LGBTI+ ľudí

Iniciatíva Inakosť

Dúhové rodiny, o. z.

Študentský spolok LIGHT* pri Filozofickej fakulte Univerzity Komenského

SIGNUM – Dúhovní kresťania

PRIDE Banská Bystrica

Inokraj, neformálna občianska iniciatíva

Christián Havlíček, sociálny poradca - inPoradňa, Iniciatíva Inakosť

Dúhový PRIDE Bratislava

Kultúrne centrum Diera do sveta

Ida Želinská, sociálna poradkyňa

Ivana Klimentová PhD., sociálna poradkyňa

Nikoleta Kuglerová, psychologička a výskumníčka

Záhrada – Centrum nezávislej kultúry, n. o.

Športový klub Lotosové kvety, o. z.

No More Stigma n. o., ktorá združuje mladých psychiatrov a psychológov:

MUDr. Matúš Virčík

MUDr. Miroslava Palušná

Mgr. Andrea Takáčová

MUDr. Veronika Virčíková

Mgr. Bibiana Jozefiaková

MUDr. Silvia Janovská

Mgr. Simona Vašíčková

MUDr. Lesya Geci

Mgr. Adam Virčík

MyMamy, o. z., Prešov:

Apolónia Sejková

Mgr. Ľudmila Vysocká

Z lavíc do ulíc

projekt neon o. z.

Mgr. Paula Jójárt, MA

o. z. Možnosť voľby:

štatutárna zástupkyňa Mgr. Adriana Mesochoritsová – členka Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, podpredsedníčka Výboru pre rodovú rovnosť

Ženské kruhy

Education for Equality and Ecology – Edeqec

Queer Slovakia

Tepláreň

Diversity Pro, o. z.